

EGYPTSKÁ BOŽSTVA V ANTICKÉM SVĚTĚ

PODZIM 2015 (5)

ALEXANDRIE

- Založena roku 331 př. n. l. Alexandrem Velikým.
 - Výkladní skříň ptolemaiovské dynastie
 - Nevojenský prostředek soupeření s rivaly (kultura, obchod, diplomacie)
 - Nejhonosnější město helénistického světa
 - Hrobka Alexandra Velikého ve zlatém a později skleněném sarkofágu (nyní ztraceno).
 - Maják na ostrově Faros.
-

ALEXANDRIE - KNIHOVNA

- Múseion, jehož součástí byla také knihovna.
- Tuto instituci založil Ptolemaios I. Sótér, který měl tendenci udělat z Alexandrie středisko řecké kultury.
- Vzorem Múseia byly školy Platóna a Aristotela v Athénách (středisko bádání a vzdělanosti).
- Na shánění děl pro tuto knihovnu bylo vynaloženo velké úsilí – Démétrios z Faléru vyslal pátrače po celém Řecku.
- Knihovna měla obsahovat 700 000 svazků.
- Zničení (částečně, když se tam bránil Julius Caesar a zapálil vlastní loď), úplný konec s Theodosiovým dekretem 391 n. l., který zakázal pohanství.

ALEXANDRIE - PTOLEMAIEA

- Svátek založený Ptolemaiem II. Filadelfem na počest Ptolemaia I. Sótéra v roce 279/278 př. n. l.
- Konal se každé 4 roky.
- Význam stejný jako Olympijské hry.
- Kallixeinos z Rhodu jednu takovou oslavu líčí. Popisuje obrovské procesí na alexandrijském stadionu. Pozoruhodný pavilon v chrámovém okrsku, v němž se měl konat velký *symposion*, „píjácký večírek“, pro nejvybranější hosty. Tato budova měl být nevšední svou velikostí a nádherou a obsahovala drahé příslušenství, rozmanité druhy zvířecích kožešin, květinovou výzdobu a sochy a obrazy nejvyšší kvality a ceny. Tato stavba kombinovala řecké a egyptské prvky a zdůrazňovala motiv orla, aby nastínila souvislost mezi Ptolemaiovci a mocí Dia. Rovněž se objevovalo zobrazení Dionýsa a Apollóna.

AGORA

WWW.ENTERTAINMENTWALLPAPER.COM

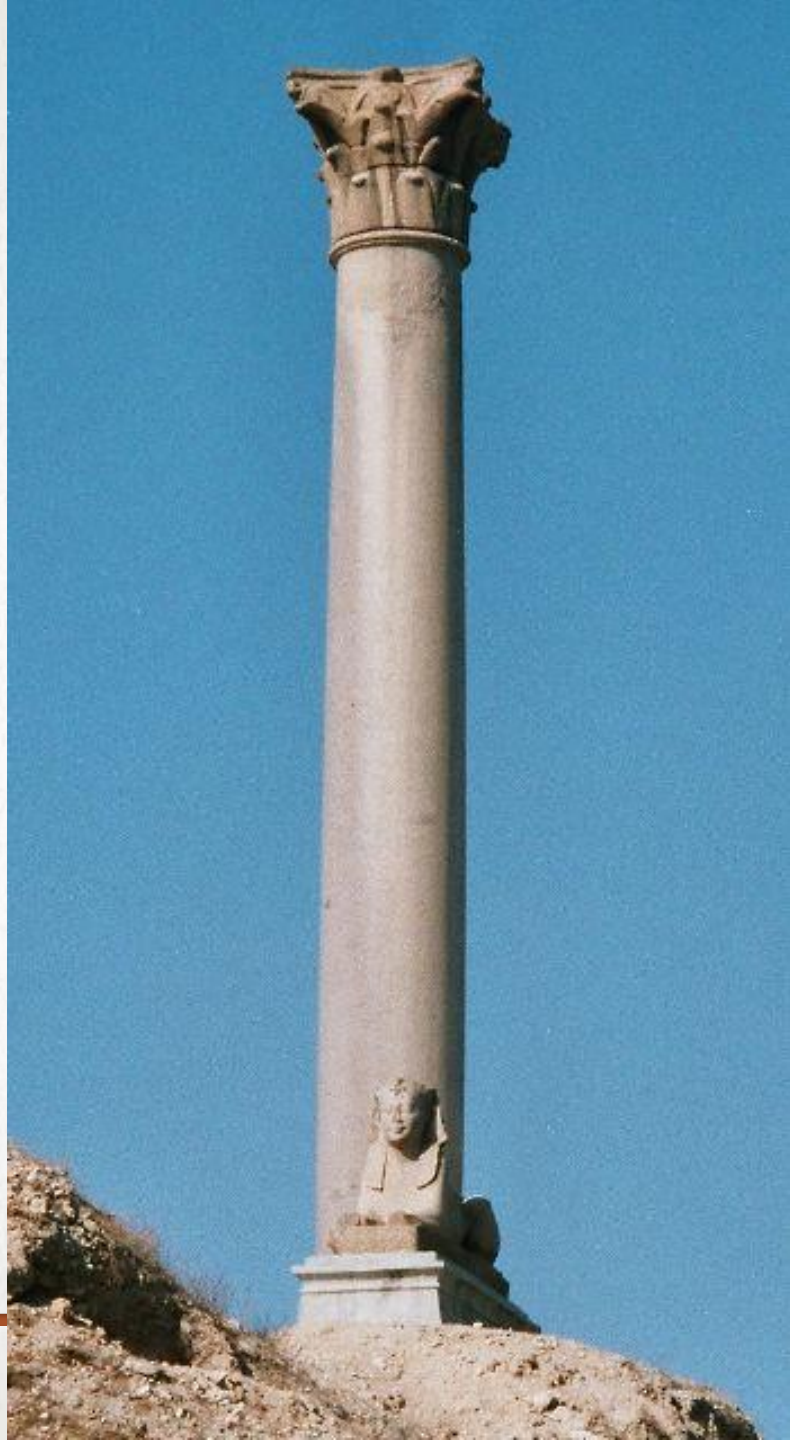

ALEXANDRIE - SERAPEUM

- Nejhonosnější chrám v Alexandrii.
- Postaven Ptolemaiem III. Euergetem (246-222 př. n. l.).
- Byla v něm uložena část alexandrijské knihovny
- Na povrchu se zachoval pouze Diokleciánův sloup z 297 n. l.
- Dochovaly se základy a plakety. Na jedné z nich je napsáno, že stavbu začal Ptolemaios III. Euergetés.
- V tomto chrámovém okrsku byl nalezen také chrám Harpokrata.
- V podzemí nalezena socha býka Apida datována do doby vlády Hadriána (117-138 n. l.).
- Zničeno v roce 391 n. l.

SOCIÁLNÍ ŽIVOT

- Město rozděleno na části/distrikty podle řecké abecedy.
- V římském období žila židovská komunita v části Delta a Beta.
- Původní egyptské obyvatelstvo na západě, kde původně byla vesnice Rhakotis.
- Ostatní části obývali helenizovaní Řekové.
- Obyvatelé z Thrácie, Makedonie, pevninského Řecka, ostrované z Egejského moře, z pobřeží Malé Asie, Sýrie, Persie, Judea, Sicílie.

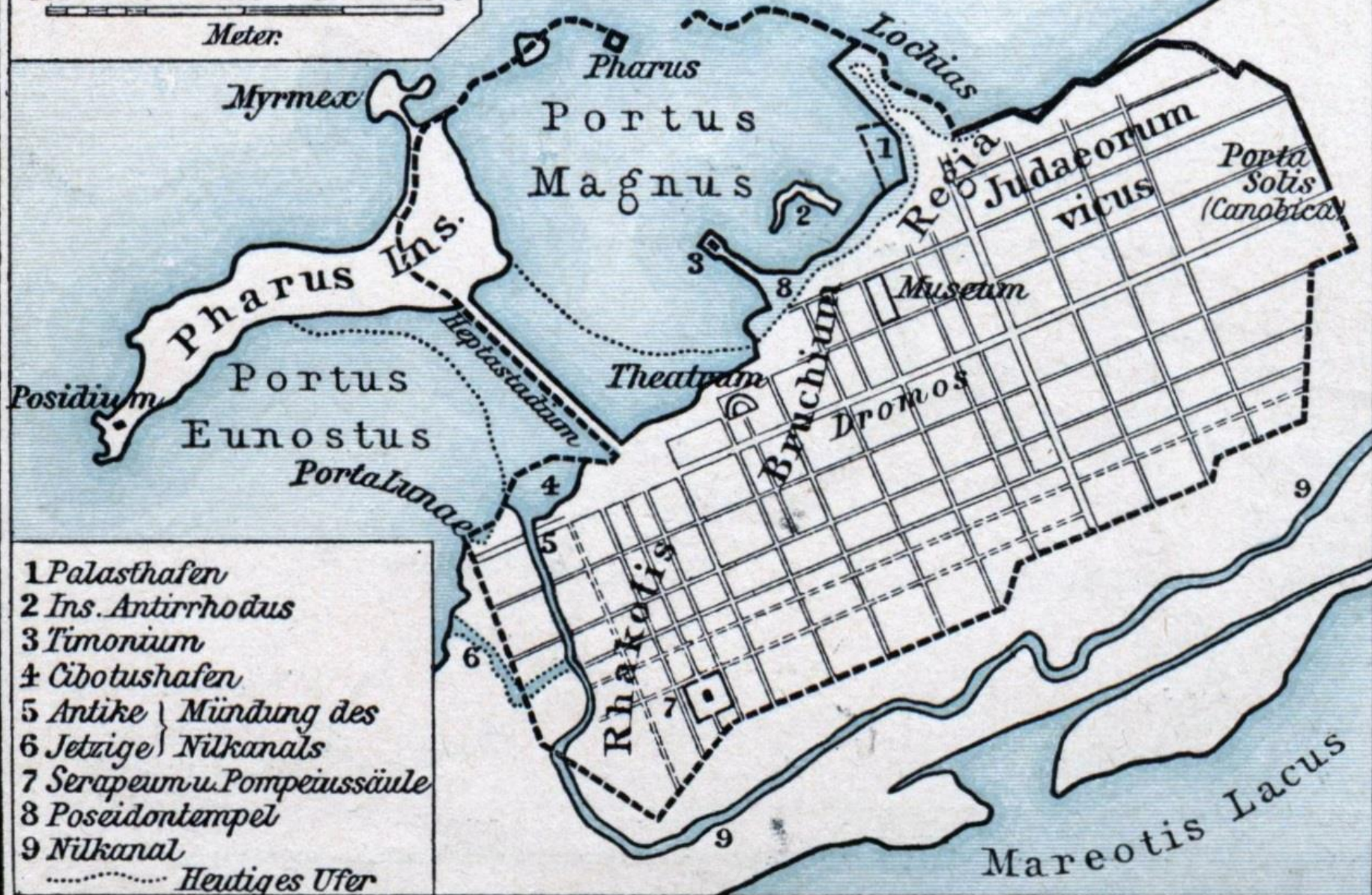
ALEXANDRIA

nach O. Puchstein in Pauly, Real-Encycl.

Maßstab 1 : 100 000.

500 0 500 1000 1500

Meter

1 Palasthafen

2 Ins. Antirrhadus

3 Timonium

4 Cibotushafen

5 Antike | Mündung des

6 Jetzige | Nilkanals

7 Serapeum u. Pompeiussäule

8 Poseidontempel

9 Nilkanal

..... Heutiges Ufer

SOCIÁLNÍ TENZE V ALEXANDRII

- Podle Flavia Josepha měli Židé stejné právo na usídlení v Alexandrii jako Makedonci.
- To se ale změnilo s vzestupem moci Římanů. Řecká a egyptská populace v Alexandrii byla laděna proti Římu, zatímco egyptští Židé podpořili Césarovo tažení v Egyptě okolo roku 48 př. n. l., což zcela jistě mohlo vést k jisté tenzi.
- Císař Augustus pak v roce cca 24 př. n. l. zavedl vysokou daň z hlavy (*laographia*), od které však byli osvobozeni Řekové, zatímco Židé s Egyptány museli platit. To také vedlo k napětí v otázkách občanství a etnicity.
- Vznik židovského ghetta. Na Caligulovy narozeniny pak byli Židé vedeni ulicemi k divadlu, kde sloužili jako zábava, byli mučeni a věšeni.

ALEXANDRIE – SOCIÁLNÍ TENZE

- Alexandrijská církev získala podporu Říma, porazila ariány a potlačila pohanské povstání v roce 391 n. l. (zničení Serapea), zůstala v boji o postavení v Alexandrii už jen židovská komunita.
- Alexandrijští Židé se podle některých autorů rádi bavili na účet křesťanů při návštěvě divadla.
- Alexandrijský prefekt Orestes musel zjednávat na těchto představeních pořádek a měl v tom podporu tamní církve v čele s Cyrilem Alexandrijským.
- Postava Oresta je však poněkud komplikovanější, protože spatřoval v Cyrilovi hrozbu pro římskou autoritu v rámci města.
- Klíčová pro začátek krvavého konfliktu byla účast Cyrilova stoupence Hieraxe v publiku na jednom ze zmíněných divadelních představení. Židé ho mezi sebou rozpoznali a nahlásili Orestovi. Ten byl podrážděn a podezřívá Cyrila, že ho takto nechává sledovat. Na místě Hieraxe zajal a nechal ho k velkému potěšení Židů zbičovat.

ALEXANDRIE – SOCIÁLNÍ TENZE

- Cyril si nechal zavolat předáky alexandrijské židovské komunity a pohrozil jim, že je stihne trest, pokud nepřestanou urážet křesťany. Tímto však Cyril překročil meze svého postavení a tato pohrůžka zase velice rozlítla Židy, jejichž zélóti vymysleli na křesťany lest.
- Židé v noci rozšířili po městě paniku, že kostel biskupa Alexandra je v plamenech. Požár se však nekonal a tak křesťané do kostela vběhli na meče již připravených Židů.
- Ve dne však přišla odplata, když Cyril vyhostil množství Židů z města a obsadil všechny synagogy. Orestes neměl prostředky k jakémukoliv zásahu.

Mediterranean Sea

Dead Sea

Alexandria

Rosetta

Tanis

The Great Pyramid of Giza

Sphinx

Bent Pyramid

Nile River

Heliopolis

Giza

Cairo

Saqqara

Memphis

Dahshur

Faiyum

Meydum

Lahun

Herakleopolis

Sinai

Hermopolis

Beni Hasan

Amarna

Eastern Desert

Asyut

Badari

Qau

Akhmim

Western Desert

Thinis

Abydos

Abydos Temple

Dendera

Karnak

Luxor

Temple of Luxor

Thebes

Valley of the Kings and temple of Hatshepsut

Tod

Hierakonpolis

Red Sea

MEMFIS

- Založeno krátce před 3000 př. n. l.
- Hlavní město země než se Ptolemaios I. Sótér přesunul do Alexandrie.
- Centrum ekonomiky a vojenství.
- Město živých a mrtvých.
- Hlavním bohem stvořitel Ptah.

KULT BÝKA APIDA

- Nejdůležitější kult v Memfidě.
- Pohřební schrány obsahovaly 7000 dedikací.
- Královský kult od pradávna.
- Pohřby býků Apidů od 13. století př. n. l.
- Podzemní galerie, žulové bloky se sarkofágy od 6. a 7. století př. n. l.
- Pohřbená kráva Ísis ze stejného období.
- V době Alexandra Velikého byl Apidův kult hlavním kultem v nekropoli Sakkáře.

APIS V ŽIVOTĚ

- Když Apis zemřel, hledal se nový po celém Egyptě.
- Býk se jmenoval Apis, ale udávalo se také jméno matky krávy (např. Býk krávy Tahor).
- Diodóros Sicilský říká, že býk strávil nejprve 40 dní v Nilopoli. Ženy před býkem zvedaly sukně, aby zdůraznili jeho plodivý potenciál.
- Kultická zvířata se plavila na zdobných bárkách.

APIS V ŽIVOTĚ

- Korunovace býka Apida se odehrávala v chrámu Ptaha.
 - Na tuto událost se sjela cca stovka kněží.
 - Odehrávalo se to za úplňku.
 - Býk vedl zhýčkaný život v chrámu Ptaha.
 - Turisté a poutníci si ho chodili prohlížet.
 - Byl používán pro věštění.
 - Stáj opouštěl zdobený při korunovaci, procesích.
 - Ptolemaiovské období mělo 14 vladařů, 13 velekněží a 13 býků Apidů (věk okolo 22 let).
-

APIS PO SMRTI

- Když býk Apis zemřel, země truchlila.
 - V Memfidě započalo 70 dnů přípravy na pohřeb.
 - 52 dnů bylo tělo Apida očišťováno.
 - Tělo se položilo na stůl s kanálky a bylo vykrváčeno.
 - Tělo bylo zbaveno mozku.
 - Vnitřnosti byly umístěny do dvou nádob.
 - Tělo vycpáno natronem.
-

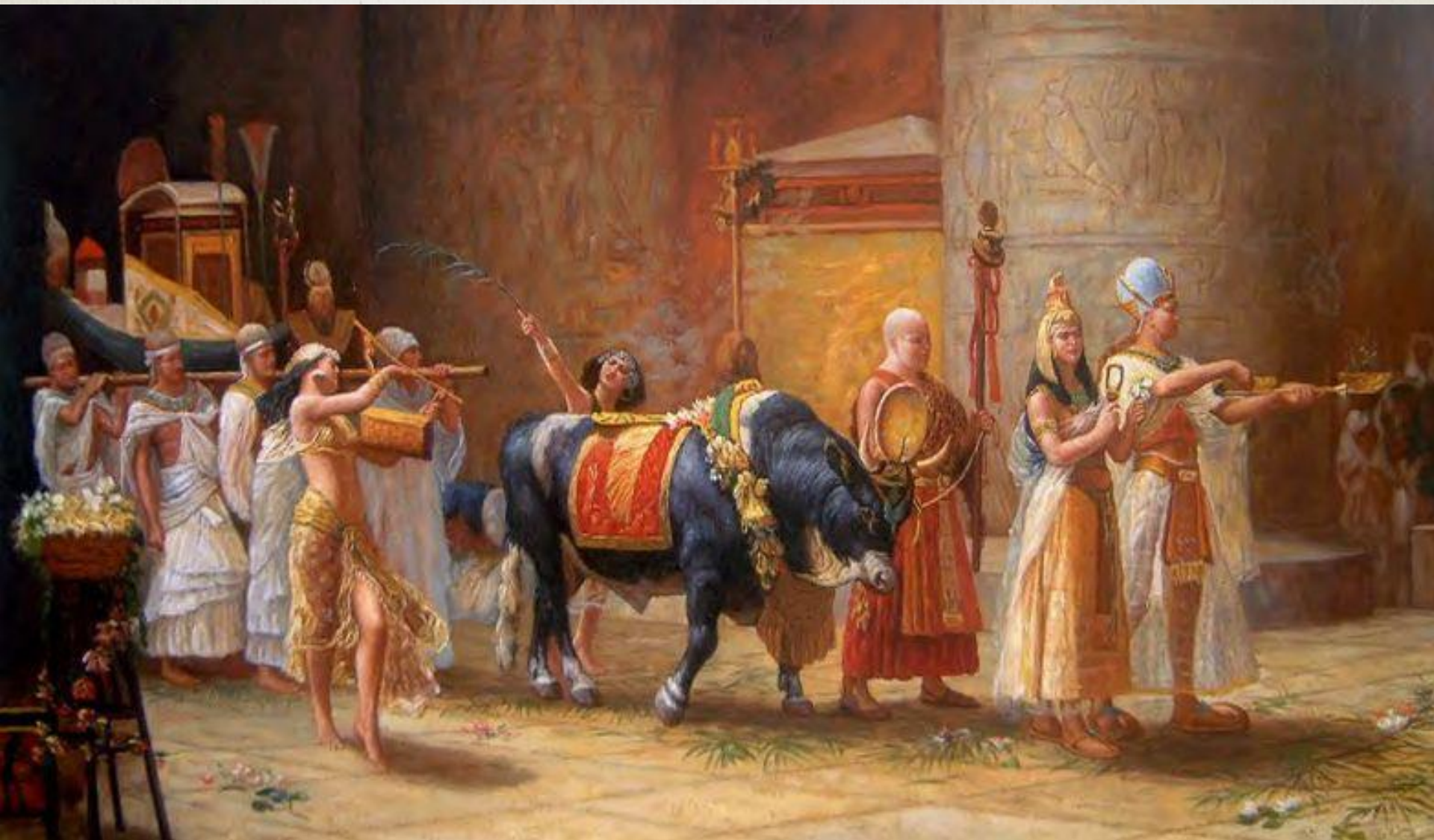
APIS PO SMRTI

- Tělo bylo balzamováno po 16 dnů.
 - Býk byl přemístován pomocí kmenů.
 - Býk byl umístěn na loď s koly a byl vezen procesím.
 - Místní děvčata sehrála roli Ísidy a Neftys.
 - Účastnil se i převlečený Horus a Thovt.
 - Loď dorazila k Faraonovu jezeru.
 - Před Apidem se odehrávaly mýty a měl být svědkem mýtických vítězství.
-

APIS PO SMRTI

- Rituál otevírání úst.
 - Poté se vrátil do balzamovacího domu přes Bránu Horizontu, kde vycházelo slunce.
 - Býk byl znovuzrozen do podsvětí.
 - Apis se po smrti stal Osiridem.
 - Býk byl poslední den převezen po jezeře a vytažen na kopec a do svého hrobu.
 - Davy tisíců lidí přihlížely.
-

V SERAPEU - MEMFIS

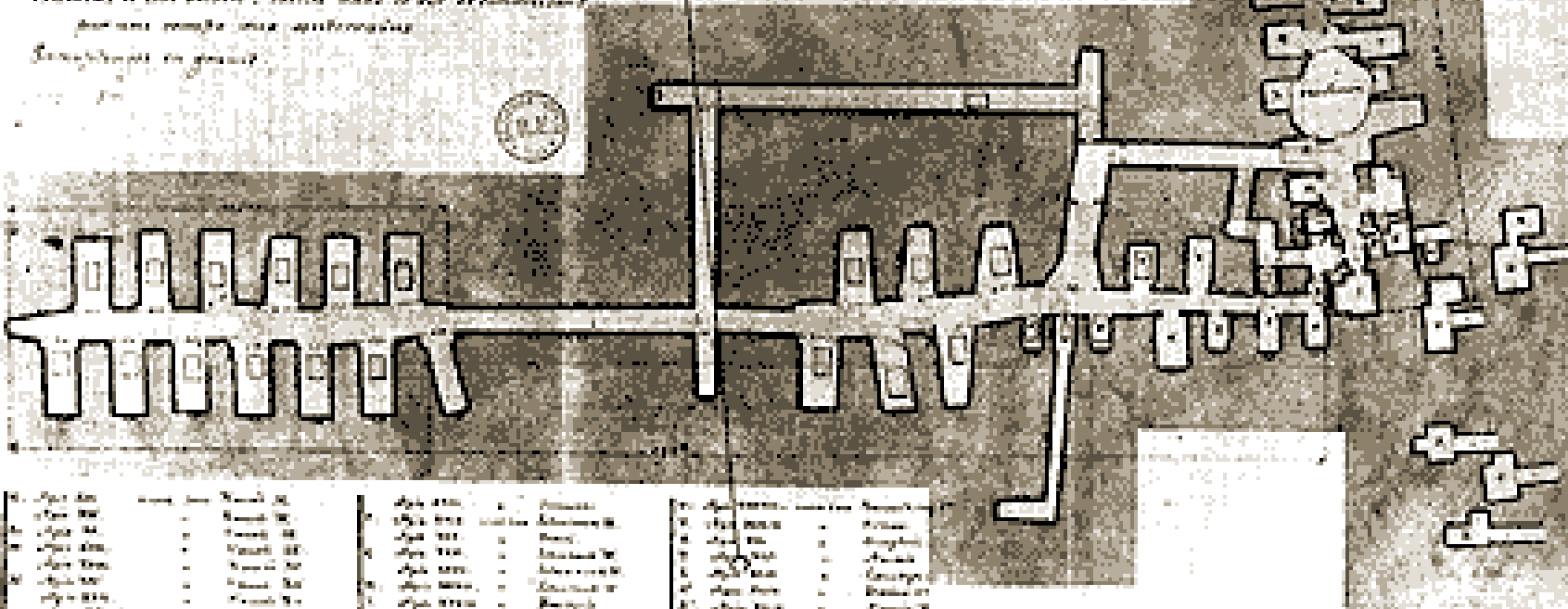
- Přestože byl Sarápidův kult populární, rozepře mezi Egyptány a Řeky, kteří měli díky ptolemaiovské vládě vyšší sociální status, byly velice časté.
- Stížnosti Řeka Ptolemaia, syna Glaukia.
- Ptolemaios se v roce 172 př. n. l. rozhodl vstoupit do chrámu v Memfidě, kde poté žil v odloučení jako služebník boha Sarápida.
- Byl fyzicky napaden Egyptány, kteří v chrámu pracovali jako pekaři či uklízeči.
- Tyto incidenty se opakovaly v průběhu několika let, tudíž je zřejmé, že se jednalo o dlouho trvající tenzi.
- Tyto spory se týkaly etnických otázek, což lze také vyčíst z časté připomínky Ptolemaia, syna Glaukia: „[p]řesto, že jsem Řek.“

SERAPEUM DE MEMPHIS

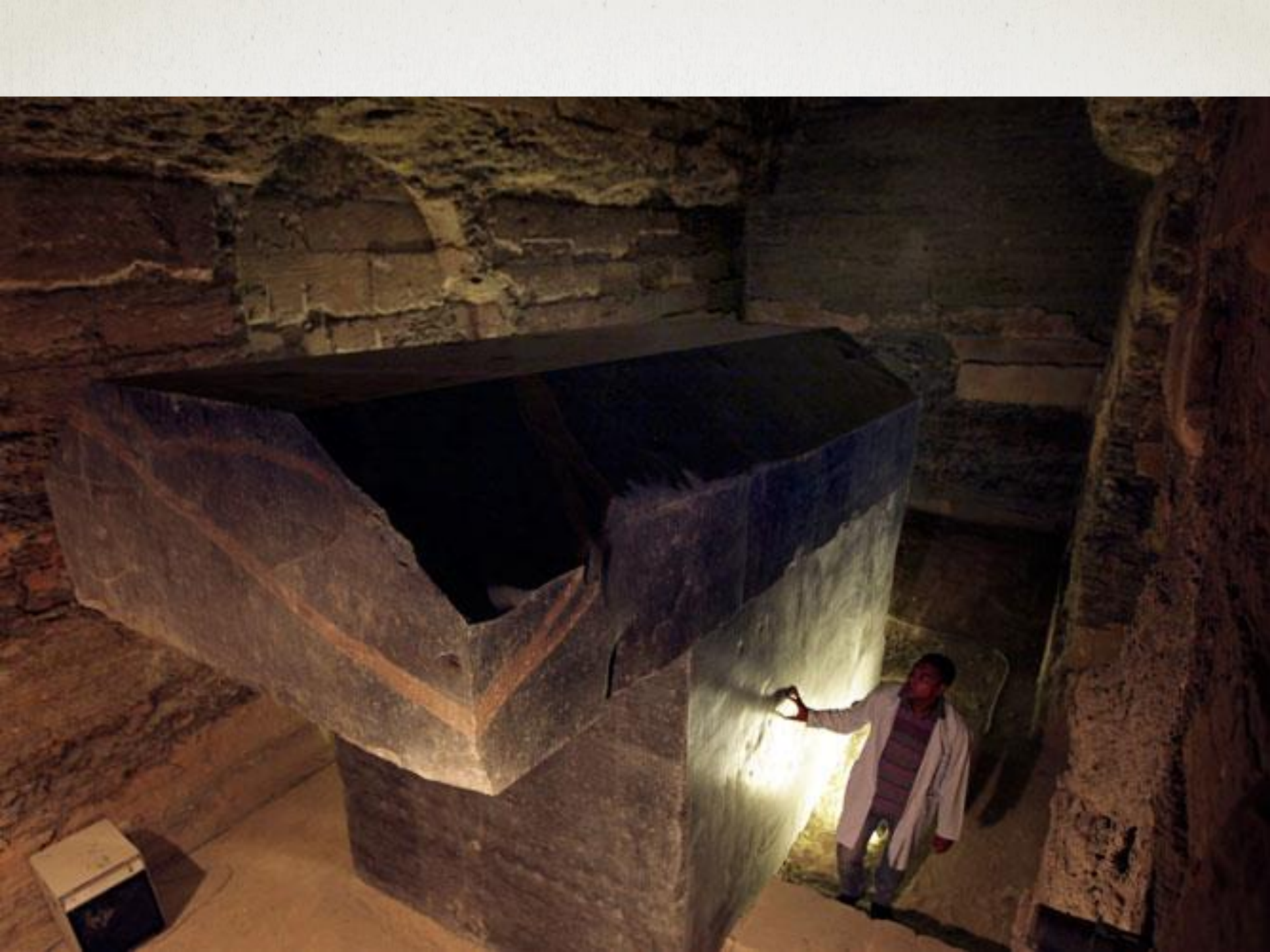
TOMBE SOUTERRAINES DÉPOS

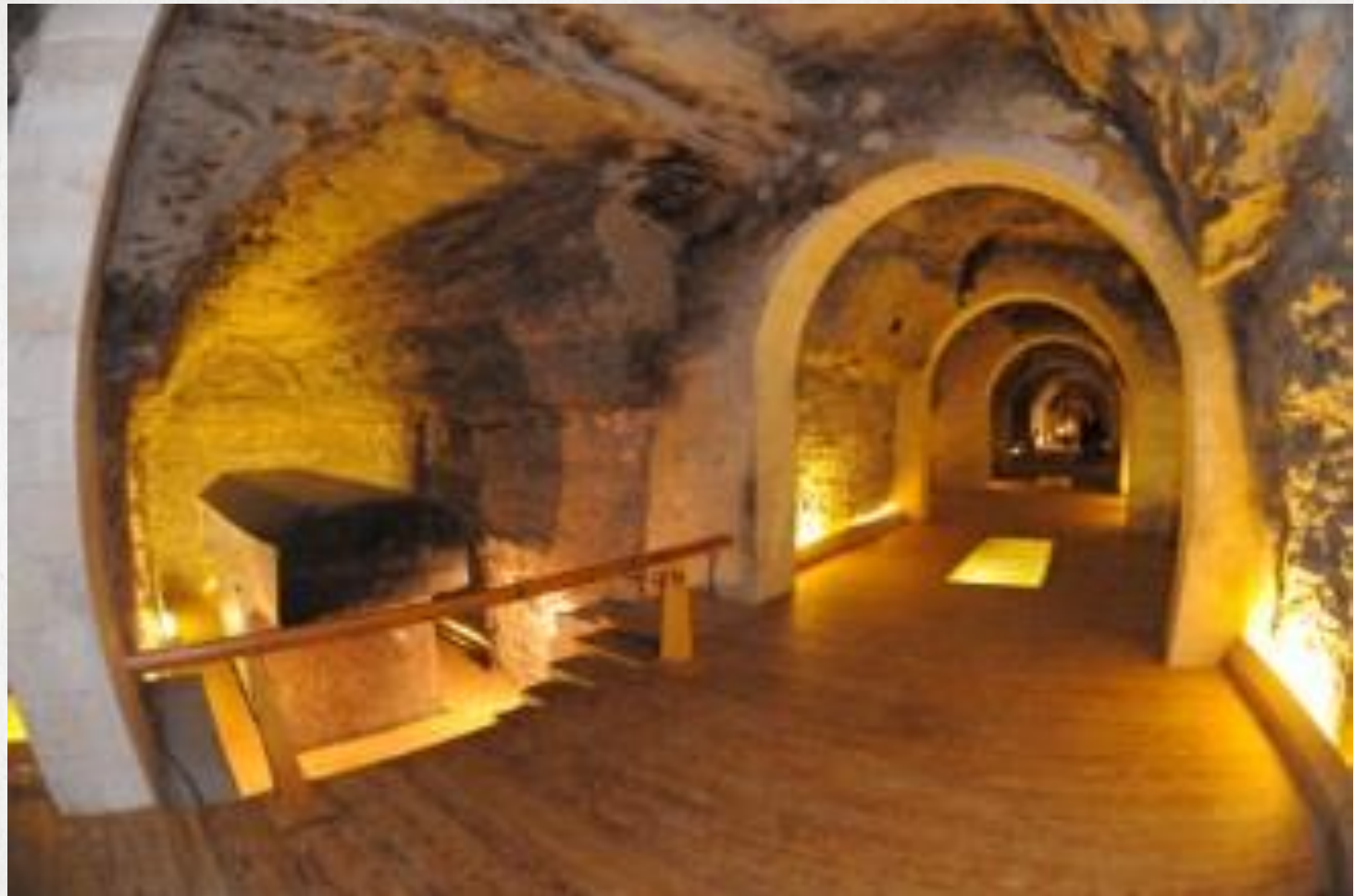
- Tombe de la Ière série. (Ménophis II à Ptoémée II)
- Tombe de la IIème série. (Ptoémée II à Ptoémée VIII)
- Tombe de la IIIème série. (Ptoémée VIII à Ptoémée X)
- Chemins à ciel ouvert, bâtis dans le mur d'enceinte et surmontés par une voûte sans appui.
- Sarcophages en granite.

1	Apk 1
2	Apk 2
3	Apk 3
4	Apk 4
5	Apk 5
6	Apk 6
7	Apk 7
8	Apk 8
9	Apk 9
10	Apk 10
11	Apk 11
12	Apk 12
13	Apk 13
14	Apk 14
15	Apk 15
16	Apk 16
17	Apk 17
18	Apk 18
19	Apk 19
20	Apk 20

1	Apk 201
2	Apk 202
3	Apk 203
4	Apk 204
5	Apk 205
6	Apk 206
7	Apk 207
8	Apk 208
9	Apk 209
10	Apk 210
11	Apk 211
12	Apk 212
13	Apk 213
14	Apk 214
15	Apk 215
16	Apk 216
17	Apk 217
18	Apk 218
19	Apk 219
20	Apk 220

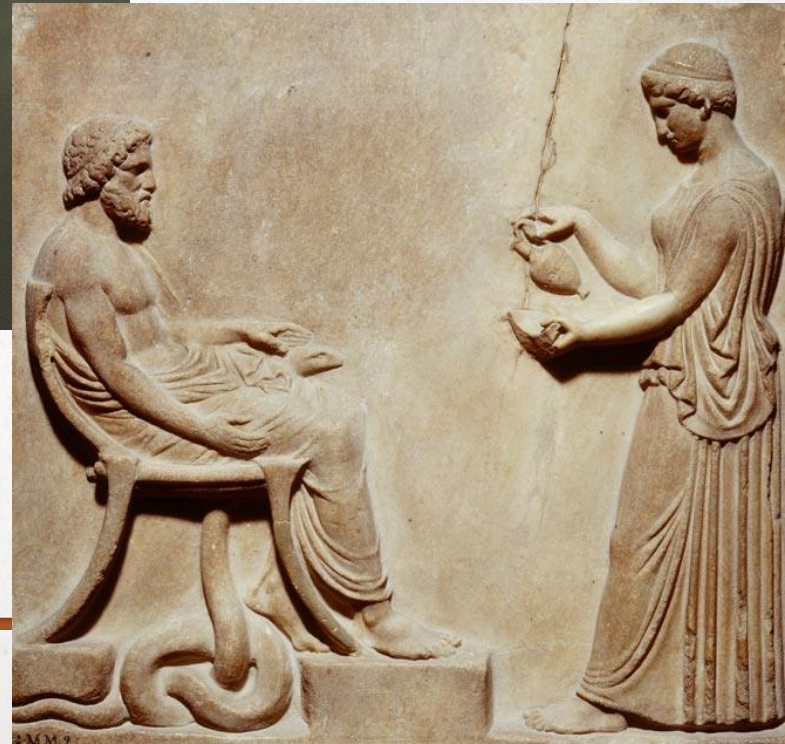

ASKLÉPIOS/IMHOTEP

- Informace o Imhotepovi na podstavci sochy krále Džosera (III. Dynastie, 2667 – 2648 př. n. l.)⁵, kde je psáno: „Strážce pečeti krále Dolního Egypta, první po králi Horního Egypta, správce velikého paláce, dědičný pán, největší z velekněží v Iunu, Imhotep, stavitel, sochař, zhotovitel kamenných váz.“
- Džoserova stupňovitá pyramida je první svého druhu a toto prvenství mu přiznává i egyptský historik Manéthó (přelom 4. a 3. století př. n. l.), když píše, že Imhotep vynalezl stavbu pomocí tesaného kamene.
- Velekněz
- Imhotep jako polobůh - Sošky, které jsou jasně rozlišitelné od pozdějších sošek boha Imhotepa. Bronzová soška sedícího poloboha Imhotepa znázorňuje jasně jeho lidský původ s většinou roztaženým pergamenem na kolenou a zatím bez žezla či nilského kříže.
- Imhotep byl adoptován egyptským bohem Ptahem (bůh stvořitel) a postupně zařazen do tzv. *Memfiské trojice* – Ptah, Imhotep, Sachmet.

ASKLÉPIOS/IMHOTEP

- „Tosorthros⁹¹ vládl 29 let. <Za jeho vlády žil Imúthés>, který měl díky svým léčivým schopnostem pověst Asklépie mezi Egypťany a který vynalezl stavbu tesaným kamenem. Také věnoval pozornost písmu.“

KONEC MEMFIDY

- Poslední býk Apis byl nalezen 362 n. l.
 - 391 potlačení kultů.
 - Mnichové z Jeremiášova kláštera (5. století n.l.) zničili památky spojené s tímto kultem.
 - Vlastní jména spojená s Ptahem ubývala na úkor Imhotepa-Asklépie.
 - Jméno Horus bylo překonáno Harpokratem.
 - Thovt zmizel úplně na úkor Herma.
 - 1315 už jméno Memfis zmizelo z katastrálních dokumentů.
-